



Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 3593/2023
13.03.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића и Марије Терзић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник адвокат Александар Милуновић из ..., против туженог Народни музеј у Крагујевцу, кога заступа Градски правобранилац Града Крагујевца, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4411/22 од 23.05.2023. године, на седници одржаној 13.03.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4411/22 од 23.05.2023. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Крагујевцу П1 1941/21 од 27.09.2022. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле и обавезан тужени да тужилци исплати на име неисплаћених накнада трошкова за исхрану у току рада за период август 2018. године – јун 2021. године појединачне месечне износе одређене у овом ставу изреке са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом другим изреке усвојен је тужбени захтев тужиле и обавезан тужени да тужилци исплати на име неисплаћеног регреса за период август 2018. године – јун 2021. године појединачне месечне износе одређене у овом ставу изреке са законском затезном каматом почев од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 61.000,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 4411/22 од 23.05.2023. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужени да јој исплати на име накнаде трошкова за исхрану у току рада и на име регреса, све за период август 2018. године – јун 2021. године појединачне износе одређене у овом ставу изреке са законском затезном каматом почев од доспелости износа до исплате.

Ставом другим изреке обавезана је тужила да туженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 48.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужила је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, позивајући се на одредбу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је испитао побијану пресуду, применом одредбе члана 408, у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20) и оценио да ревизија тужиле није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је запослена на неодређено време код туженог на радном месту ..., са коефициентом за обрачун плате од 8,30, која се увећава за проценат минулог рада. Тужени је у утуженом периоду плату обрачунавао множењем наведеног коефицијента и прописане основице, и по потреби је вршио корекцију до минималне зараде, која је тужили исплаћивана. У спорном периоду тужени у обрачунским листама плата тужиле није исказивао као посебну ставку накнаду трошкова за исхрану у току рада нити за регрес за коришћење годишњег одмора. Висина утужених потраживања тужиле обрачуната је према одредбама Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, бр. 50/08, 104/08 – Анекс I и 8/09 – Анекс II) који је важио од 2008. године –основни налаз и према одредбама Општег колективног уговора који је важио од 1997. године („Службени гласник РС“ бр.22/97,...31/01) – II варијанта.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле у висини утврђеној вештачењем у складу са параметрима из Општег колективног уговора који је важио од 1997. године („Службени гласник РС“ бр.22/97,...31/01), са припадајућом каматом, јер је закључио да у износу минималне зараде, по дефиницији из члана 111. Закона о раду, не може да буде садржана предметна накнада трошкова, независно од чињенице што је одредбом члана 4. став 1. Закона о платама у државним органима и јавним службама прописано да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а ставом 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора. По становишту првостепеног суда у ситуацији када је тужена тужили исплаћивана минимална зарада, произлази да јој нису исплаћени трошкови за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је одбио тужбени захтев тужиле за исплату наведених накнада са обрачунатом затезном каматом од доспелости сваког месечног потраживања до исплате, закључујући да је првостепени суд погрешно применио материјално право, будући да је тужила запослена у музеју као јавној служби па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнаде и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама, односно Закон о платама у државним органима и

јавним службама, као и Посебни колективни уговор за установе културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („Службени гласник РС“, бр. 10/15, 106/18 и 144/20).

Неосновано се ревизијом указује да се наведени закључак другостепеног суда заснива на погрешној примени материјалног права.

Одредбом члана 1. Закона о јавним службама („Службени гласник РС“ бр. 42/91,...83 /2014), прописано је да се јавном службом у смислу овог закона сматрају установе, предузећа и други облици организовања утврђених законом, који обављају делатност, односно послове којима се обезбеђује остваривање права грађана, односно задовољавање потребе грађана и организација, као и остваривања другог законом утврђеног интереса у одређеним областима. Ради обезбеђивања остваривања права утврђених законом и остваривања другог законом утврђеног интереса у области образовања, науке, културе, физичке културе, ученичког и студентског стандарда, здравствене заштите, социјалне заштите, друштвене бриге о деци, социјалног осигурања, здравствене заштите животиња, оснивају се установе. За обављање делатности установе, предузећа и других облика организовања за обављање делатности послова из члана 3. овог закона, могу оснивати према члану 4.тог закона, Република, аутономна покрајина и локална самоуправа, а средства за обављање делатности обезбеђују се из буџета и других извора у складу са законом, па су запослени код тих послодаваца у посебном режиму рада.

Закон о платама у државним органима и јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 34/01...86/19) прописује начин утврђивања плата, додатака, накнада и осталих примања запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе (члан 1. став 1. тачка 3.). Одредбом члана 3. став 1. тог закона прописано је да основицу за обрачун и исплату плата утврђује Влада, осим за председника републике, народне посланике и именована, постављена и запослена лица у службама председника републике и Народне скупштине Републике Србије. На основу одредбе члана 4. став 1. истог закона прописано је да коефицијент изражава сложеност послова, одговорност, услове рада и стручну спрему, а став 2. истог члана да коефицијент садржи и додатак на име накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

Посебан колективни уговор за установе културе чији је оснивач Република Србија, Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе („ Службени гласник РС, бр. 10/15,...144/20) који је био на снази у утуженом периоду, у члану 23. став 1. прописује да запослени има право на одговарајућу плату, која се утврђује у складу са законом, овим уговором и уговором о раду а ставом 2. да се плата се исплаћује за обављени рад и време проведено на раду. Одредбом члана 24. прописано је да се плата утврђује на основу основице за обрачун плата, коефицијента који се множи основицом, додатка на плату и обавеза које запослени плаћа по основу пореза и доприноса за обавезно социјално осигурање из плате, у складу са законом. Чланом 25. Наведеног Правилника прописано је да запослени има право на додатак на плату по основу:1) прековременог рада - 26% од основице;2) рада на дан празника који је нерадни дан - 110% од основице;3) рада ноћу - 26% од основице, у складу са законом;4) временаведеног на раду за сваку пуну годину рада, оствареног у радном односу код послодавца - 0,4% од основице.Послодавац у смислу става 1. тачка 4) овог члана је

установа културе чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе, под условима прописаним законом. Ако се истовремено стекну услови за додатак на плату по више основа, плата се увећава процентом добијеним сабирањем процената увећања по свим основама. Из наведеног произлази да у наведеном Правилнику за утужени период није било прописано право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора.

Одредбом члана 118. став 1. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05...95/18) прописано је да запослени има право на накнаду трошкова у складу са општим актом и уговором о раду и то, између осталог, за исхрану у току рада, ако послодавац ово право није обезбедио на други начин (тачка 5.) и регрес за коришћење годишњег одмора (тачка 6.), а према ставу 2. истог члана висина трошкова из става 1. тачка 5. овог члана мора бити изражена у новцу. Одредбе овог закона примењују се и на запослене у државним органима, органима територијалне аутономије и локалне самоуправе и јавним службама, ако законом није другачије одређено на основу одредбе члана 2. став 2. тог закона.

Уредбом о коефицијентима за обрачун на исплату плата запослених у јавним службама („Службени гласник РС“, бр. 44/01...123/21) која Влада Републике Србије донела на основу члана 8. Закона о платама у државним органима и јавним службама, утврђени су коефицијенти за обрачун плата запослених у јавним службама које се финансирају из буџета Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. Одредбом члана 2. став 7. наведене уредбе, утврђени су коефицијенти за обрачун исплата запослених из члана 1. ове уредбе која се примењује на запослене у култури.

У конкретном случају тужила је запослена у установи културе, па се на утврђивање и обрачун њене плате, као и накнаде и додатака по основу рада примењују прописи којима се уређују плате, накнаде и друга примања запослених у јавним службама. Супсидијарна примена Закона о раду прописана је само за случај када посебним законом положај, права, обавезе и одговорности запослених нису другачије уређени. Пошто посебан закон – Закон о платама у државним органима и јавним службама прописује да коефицијент за обрачун плате садржи и додатак за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, следи да та одредба посебног закона искључује примену опште норме из Закона о раду. Посебним колективним уговором за установе културе чији је оснивач Република Србија, Аутономна покрајина и јединица локалне самоуправе није предвиђено право запослених на накнаду трошкова за исхрану у току рада и трошкова регреса за коришћење годишњег одмора. Дакле, како на основу члана 4. став 2. цитираног закона произлази да су примања по основу накнаде за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора садржаног у коефицијенту као једном од елемената плате, то не постоји правни основ за остваривање предметног права тужиле, а тај основ не постоји ни у општем акту. На основу изнетог тужиле не припада право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора пошто су те накнаде садржане у коефицијенту њене плате, па је из тих разлога без утицаја чињеница да јој је у спорном периоду исплаћивана минимална зарада.

Из изнетих разлога, Врховни суд је применом члана 414. став 1. ЗПП одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**